

ВПРОВАДЖЕННЯ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Сидоренко А.Г., Чечотіна С.Ю., Луценко Р.В., Чикор Т.О.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Вища освіта посідає значне місце в розвитку науково-технічного прогресу, духовному житті суспільства та у вдосконаленні всієї української економіки. У нинішніх умовах соціально-економічний розвиток країн зводиться до конкуренції в галузі науки і техніки та, як наслідок, – в області підготовки кваліфікованих кадрів.

Проблеми розроблення систем якості вищої освіти в Україні досліджували Я.Я. Болюбаш (1997), В.Г. Кремень (2004) та інші [3, 5].

За останні роки кількість вищих навчальних закладів (ВНЗ) зросла, що зумовило їх конкуренцію на регіональному та загальнонаціональному рівні. Конкурентоспроможність ВНЗ – це здатність надавати сучасні освітні послуги. Якість вищої освіти є необхідною умовою конкурентоспроможності ВНЗ, саме вона дає можливість абітурієнтам вибирати відповідний ВНЗ, а випускникам будувати н подальшому успішну кар'єру. Проблема якості освіти завжди є актуальна. На сьогодні підвищення якості освіти – це не тільки завдання державного рівня, а в першу чергу завдання ВНЗ. Поняття якості вищої освіти включає в себе: якість викладання, науково-педагогічні кадри, матеріально-технічну базу, абітурієнтів ні студентів, управління освітою та рівень наукових досліджень. На якість освіти впливають такі фактори, як якість освітніх стандартів держави, конкретних освітніх програм, абітурієнтів, професорсько-викладацького складу, ВНЗ, мотивація студентів, мотивація професорсько-викладацького складу.

Перелік показників державної акредитації ВНЗ в даний час включає в себе наявність внутрішніх систем контролю якості. У даних умовах кожному ВНЗ необхідно конкурувати з університетами європейського рівня. Для вирішення завдання управління якістю освіти необхідні: система управління якістю освіти та показників якості, методика оцінки якості. Свідоцтва міжнародної участі в оцінці, міжнародному співробітництві та включення в міжнародні науково-освітні мережі.

Якісна вища освіта необхідна для створення загальноєвропейського простору вищої освіти. Україна у 2005 році приєдналась до болонського процесу. Якісна освіта – це один з шести основних принципів Болонської декларації, сформульованих для формування європейської системи вищої освіти:

1. Впровадження зрозумілої та стандартизованої системи освітніх ступенів.
2. Поділ вищої освіти на два етапи – доступневу (undergraduate) та післяступеневу (graduate).

3. Запровадження єдиної системи обліку трудомісткості навчальних програм з використанням залікових одиниць – кредитів.
4. Забезпечення мобільності студентів і викладачів.
5. Забезпечення високих стандартів вищої освіти в Європі, незалежних від національних урядів.
6. Підвищення привабливості європейської вищої освіти.

Провідним завданням Болонського процесу є забезпечення сумісності у визначенні схожості систем вищої освіти країн-учасниць, сприяння культурному та освітньому різноманіттю, створення європейського наукового та освітнього простору для підвищення конкурентоспроможності випускників ВНЗ до працевлаштування, поліпшення мобільності громадян на світовому ринку праці. Це може бути досягнуто в результаті поліпшення якості освіти, що вимагає цілого ряду інституційних перетворень. Необхідно формувати дворівневу систему освітніх програм вищої освіти, вдосконалити систему сумісності національних освітніх систем шляхом удосконалення процедур визнання ступенів і періодів навчання, вироблення єдиного визначення кваліфікацій, що враховує показники обсягу академічного навантаження, рівня та результатів навчального процесу, компетенцій та профілю освітніх програм. Забезпечення якості вищої освіти шляхом розвитку ефективних систем якості на рівні ВНЗ, на національному і загальноєвропейському рівнях, раціонального поєднання академічної якості та прикладного характеру освітніх програм. Розвиток системи перекладних і накопичувальних кредитів та послідовне її застосування в рамках зростаючого загальноєвропейського простору вищої освіти [2,4].

ECTS (European Credit Transfer System) – європейська система залікового перекладу (система кредитів ECTS) була розроблена Європейською комісією у 1997 р. ECTS допомагає вирішенню наступних завдань: організація допомоги студентів у навчанні в інших вузах, у тому числі закордонних; забезпечення порівняння і вимірювання результатів навчання студентів при переході з одного вищого навчального закладу до іншого; надання доступу до навчальних планів і програм курсів, що полегшує співпрацю ВНЗ; забезпечення визнання академічного періоду навчання у закордонному ВНЗ, так і у будь-якому ВНЗ в своїй країні, ECTS включає в себе методи оцінювання та порівняння досягнень і успіхів у навчанні з подальшим їх перенесенням з одного ВНЗ до іншого при необхідності. При цьому KCTS не замінює національних систем виміру трудомісткості й оцінки знань, а є лише інструментом у процесі інтернаціоналізації вищої освіти. Серед цілей ECTS можна виділити наступні: збільшення можливості студентської мобільності; вдосконалення наявних і створення нових освітніх програм в національному масштабі; сприяння взаємному визнанню кваліфікацій; досягнення прозорості, сумісності навчальних програм та кваліфікацій; забезпечення доступу на ринок праці. Введення ECTS у навчальний процес українських ВНЗ корисно як для іноземних студентів (полегшується питання академічного визнання дипломів і кваліфікацій), що навчаються у ВНЗ держав-учасниць СНД так і

для українських студентів, що мають фінансові можливості продовжити освіту в зарубіжних університетах або в рамках академічної мобільності повернутися в рідний ВНЗ після освоєння частини освітньої програми в приймаючому (іншому) навчальному закладі. Ця система може бути застосована для організації обмінів студентами між українськими ВНЗ. Оволодіння і використання даної системи підвищує конкурентоспроможність ВНЗ.

Підвищення конкурентоспроможності ВНЗ передбачає його оцінку. Необхідність проведення такого оцінювання зумовлене цілим рядом причин, а саме, розробка заходів щодо підвищення конкурентоспроможності, складання програм виходу на нові ринки, формування асортиментної та цінової політики, залучення коштів інвесторів та інші [1]. Мета проведення оцінки полягає у визначенні конкурентного становища ВНЗ на ринку. Її досягнення можливе лише за наявності оперативної та об'єктивної методики оцінки конкурентоспроможності. Розробка методики оцінки, яка включає у себе конкретні заходи з оцінки конкурентоспроможності ІЛІЗ, розробку стратегій і програм її реалізації дозволили б ВНЗ зміцнити своє становище на ринку надання освітніх послуг. Органам, що здійснюють управління системою вищої освіти, такий підхід дозволив би підвищити ефективність управління та налагодити індивідуальний підхід до кожного ВНЗ.

Ефективна і конкурентоспроможна стратегія діяльності ВНЗ повинна будуватися на поєднанні методів науково-обґрунтованого прогнозування, гнучкого планування та адаптованих до реальної ринкової ситуації маркетингових механізмів, які базуються на наступних принципах: інновацій, диверсифікації освітніх програм, безперервності освіти, просування освітніх послуг, управління якістю.

Література

1. Бабин І.І. Стратегія й сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті європейського простору вищої освіти: [результати модернізації й реформування вищої освіти в Україні з 2005 по 2009 рік] / І.І. Бабин // Педагогіка і психологія. – К., 2009. - №2. - С. 61-71.
2. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / упоряд.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук [та ін.]. - Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.
3. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: [Навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти] / Болюбаш Я.Я. - К.: ВВП «КОМПАС», 1997. - 64 с.
4. Бойко А. Проблема розвитку української освіти в умовах євроінтеграції / А. Бойко // Вища освіта України. - 2009. - № 2. - С. 44-49.
5. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / [Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д. та ін.]; за ред. В.Г. Кременя. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. - 384 с.